

Avizul Comitetului European al Regiunilor – Protecția indicațiilor geografice industriale și artisanale în Uniunea Europeană

(2022/C 61/06)

Raportor: doamna Martine PINVILLE (FR-PSE), membră a Consiliului Regional Noua Aquitanie

RECOMANDĂRI POLITICE

COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR

Observații generale

1. își exprimă satisfacția legată de anunțul făcut de Comisia Europeană în *Planul său de acțiune privind proprietatea intelectuală*, din noiembrie 2020, de a examina posibilitatea creării unui sistem al UE de protecție a indicațiilor geografice (IG) pentru produsele neagricole și reamintește că CoR solicitase deja această revizuire în februarie 2015 ⁽¹⁾;
2. reamintește că articolul 3 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) enumeră protejarea și dezvoltarea patrimoniului cultural al Europei printre obiectivele care trebuie luate în considerare pentru dezvoltarea pieței interne, că articolul 118 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) urmărește să asigure protecția uniformă a drepturilor de proprietate intelectuală în Uniune în cadrul pieței interne și, în fine, că articolul 169 din TFUE asigură protecția drepturilor consumatorilor (inclusiv promovarea dreptului lor la informare);
3. consideră că termenul „indicații geografice industriale și artisanale” (IGIA) este mai clar și mai precis decât cel de „indicație geografică pentru produse neagricole” și va prefera această sintagmă;
4. salută sprijinul foarte larg în favoarea unei inițiative a UE de instituire a unui regim de protecție pentru IGIA, fie în contextul consultării publice privind evaluarea inițială a impactului, lansată la sfârșitul anului 2020 de Comisia Europeană, fie în timpul consultării părților interesate din 19 mai 2021, înainte de elaborarea acestui aviz. Ca atare, îi invită pe membrii săi și părțile interesate de la nivel regional să confirme acest sprijin prin participare activă la „Consultarea publică privind indicațiile geografice pentru produsele neagricole”, lansată de Comisia Europeană la 29 aprilie 2021 și deschisă până la 22 iulie 2021 inclusiv ⁽²⁾;
5. regretă că lipsa de armonizare la nivel european în chestiunea IGIA conduce la o varietate de instrumente juridice naționale, slăbind astfel protecția produselor și a întreprinderilor;
6. constată că, până în prezent, există un tratament juridic diferit la nivelul UE, în funcție de natura IG, Uniunea Europeană reglementând doar protecția denumirilor de origine (DO) și a indicațiilor geografice pentru vinuri, vinuri aromatizate, băuturi spirtoase și produse agricole/alimentare;
7. subliniază că OMC (în Acordul privind aspectele legate de comerț ale drepturilor de proprietate intelectuală – Acordul TRIPS) și Actul de la Geneva al Acordului de la Lisabona privind DO și IG, la care UE a aderat recent, nu diferențiază indicațiile geografice în funcție de tipul de produs; consideră, de asemenea, că aderarea UE la Actul de la Geneva obligă Uniunea să ofere un răspuns la protecția IGIA;
8. subliniază că întreprinderile care dezvoltă strategii și proceduri privind indicațiile geografice sunt, în primul rând, microîntreprinderi și IMM-uri ancorate în regiuni, inclusiv în zonele rurale, și care dețin competențe efective bazate pe istoria acestor regiuni și formează clustere sectoriale efective; unele din aceste întreprinderi au devenit lideri de piață mondiali, deosebit de importante pentru funcționarea economiei europene și pentru independența UE față de piețele mondiale;

⁽¹⁾ Avizul CoR pe tema „Extinderea protecției indicațiilor geografice la produsele neagricole” (ECOS-V-064 COR-2014-05386-00-00-AC-TRA).

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/growth/content/commission-seeks-public-opinion-protection-industrial-designs-and-eu-wide-geographical_ro

9. constată că indicațiile geografice răspund inclusiv unei evoluții a solicitărilor consumatorilor, care doresc o mai mare trasabilitate și transparență cu privire la originea produsului și la procesul de fabricație și ca producția să aibă loc la nivel local, tendință accelerată ca urmare a crizei provocate de COVID-19;

10. consideră că provocările legate de recunoașterea IGIA fac parte din prioritățile programatice europene aflate în curs de dezvoltare, inclusiv strategia industrială, Pactul verde și revizuirea politicii comerciale, precum și viitorul zonelor rurale și dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare;

Necesitatea unui cadru european uniform, cu o dimensiune teritorială

11. consideră că un sistem *sui generis* de protecție a IGIA ar permite în special: mai multă protecție juridică pentru produse în cadrul sistemului IG, inclusiv pe internet; elaborarea unor instrumente care să contribuie la combaterea contrafacerii și a concurenței neloiale; crearea și menținerea locurilor de muncă și a formării la nivel regional; o mai mare transparență pentru consumator și recunoașterea efectivă a expertizei, în cazul unor excepții;

12. recunoaște că sistemul de branding nu permite o protecție eficientă a denumirilor produselor și implică costuri semnificative pentru deținătorii acestora;

13. ca atare, este în favoarea extinderii protecției indicațiilor geografice la produsele industriale și artisanale, în temeiul unui regulament european pe baza articolului 118 alineatul (1) din TFUE. Un astfel de regulament s-ar baza pe competențe partajate între Uniunea Europeană și statele membre și ar îndeplini toate condițiile pentru a se conforma principiului subsidiarității, mai ales pentru că ar crea condițiile pentru protecția echivalentă și omogenă a IGIA pe toată piața internă, evitând în același timp denaturarea concurenței;

14. consideră că autoritățile locale și regionale europene dispun de o multitudine de produse industriale și artisanale bazate adesea pe expertiză ancestrală și că promovarea și protejarea corespunzătoare a acestor produse ar putea contribui la menținerea valorii adăugate și a locurilor de muncă care nu pot fi relocalizate, în special în zonele rurale, și la protejarea patrimoniului local;

15. subliniază că întărirea poziției întreprinderilor care au obținut recunoașterea IGIA ar permite relocalizarea unor etape din procesul lor de producție, contribuind astfel la reindustrializarea teritoriilor și la creșterea independenței economice a UE față de piețele mondiale;

16. subliniază că studiile privind impactul pe care indicațiile geografice l-ar putea avea asupra produselor agroalimentare au arătat că IG duc și la o majorare a veniturilor producătorilor, adesea în zonele rurale sau periferice. Instituirea unui sistem european de IGIA ar trebui să permită și o astfel de majorare și să producă efecte benefice pentru coeziunea teritorială. Studiul publicat în 2020 de Comisia Europeană privind aspectele economice ale protecției IG pentru produsele neagricole⁽³⁾ indică, de asemenea, că indicațiile geografice îmbunătățesc competitivitatea producătorilor prin creșterea vizibilității produselor, a reputației acestora și a disponibilității consumatorilor de a plăti pentru produse ale căror caracteristici și origine sunt garantate;

17. pe de altă parte, menționează că IGIA contribuie la structurarea și diversificarea ofertei culturale și turistice pe întreg teritoriul, de exemplu prin intermediul turismului industrial, prin schimbul de competențe și de metode bazate pe excelență;

18. subliniază rolul pe care îl pot juca și îl îndeplinesc deja unele autorități locale și regionale în sprijinirea sectoarelor, atât în faza de elaborare a IGIA (etapa de consultare), cât și în punerea în aplicare (dezvoltarea unor instrumente de comunicare, sprijin pentru certificare, consultanță juridică etc.) și în promovare;

Aspecte practice legate de procesul de înregistrare, de controale și de protecția IGIA

19. subliniază că, în contextul unui sistem comun care să cuprindă toate IG, ar trebui fructificată, pe cât posibil, experiența din agricultură și din sectorul agroalimentar și ar trebui preferată o abordare armonizată pentru diversele regimuri;

20. în acest sens și pentru a asigura coerența între cele două sisteme, recomandă să se instituie un mecanism solid de coordonare între serviciile competente ale Comisiei Europene, în special în faza de investigare a cazurilor, pentru a evita eventuale conflicte legate de utilizarea denumirilor. CoR solicită, de asemenea, ca IGIA să fie incluse în Registrul european al indicațiilor geografice, care cuprinde deja indicațiile geografice agricole;

(³) Comisia Europeană, Direcția Generală Piață Internă, Industrie, Antreprenoriat și IMM-uri, Aspecte economice ale protecției indicațiilor geografice la nivelul UE pentru produsele neagricole din UE, studiu realizat de ECORYS, VVA și ConPolicy, 2020.

21. își reiterează poziția potrivit căreia protecția IGIA nu ar trebui să fie limitată în timp și că aceasta ar trebui să prevadă oricum posibilitatea de a anula protecția în aceleași condiții cu cele care reglementează indicațiile geografice pentru produsele agricole ⁽⁴⁾;
22. consideră că va fi necesară o perioadă de tranziție pentru statele membre care au deja un sistem de protecție, pentru a permite adaptarea indicațiilor geografice înregistrate anterior la nivel național și integrarea lor într-un nou sistem european;
23. consideră că ar trebui să se prevadă, de asemenea, un sistem de coordonare sau de recunoaștere prin care să poată fi protejate produsele ce beneficiază deja de o denumire de origine în anumite state membre;
24. consideră că este esențial să se utilizeze obligatoriu un logo european pentru consumatori sau clienți, astfel încât să poată fi recunoscute/identificate aceste produse;
25. solicită ca modelul agricol al unei proceduri de înregistrare în două etape să se aplice și în cazul IGIA: mai întâi la nivel național sau regional, în funcție de organizarea internă a statului, apoi la nivel european;
26. recomandă ca procedura de înregistrare să fie limitată în timp și gestionată de Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală, cu condiția ca acesta să fie împuternicit în acest sens;
27. subliniază că legătura dintre zona geografică și produs este fundamentală, iar un aspect specific este reprezentat de importanța preponderentă a factorului uman și a expertizei pentru IGIA. În unele teritorii, materia primă a dispărut sau nu mai este adecvată, ceea ce nu a împiedicat păstrarea întreprinderilor și a expertizei sau chiar dezvoltarea lor, putând astfel să realizeze produse de înaltă calitate;
28. consideră că specificațiile IGIA trebuie să fie transparente și credibile, pentru a asigura încrederea consumatorilor. Specificațiile trebuie să indice etapele de fabricație, locul fabricației și modul în care sunt verificate acestea și elementele referitoare la respectarea ODD;
29. să acorde atenție deosebită inovării și cercetării, care nu ar trebui împiedicate de conținutul specificațiilor. Multe întreprinderi inovează (în ce privește abordarea globală, proiectarea, originea materiilor prime, inovarea socială, utilizarea biomateriilor sau a materialelor reciclate, utilizarea tehnologiilor, brevetele), creând dinamici teritoriale și menținând o comunitate umană și profesională în jurul produselor în cauză;
30. consideră că, dată fiind garanția oficială oferită de IG, este necesar să se introducă controale fiabile asupra operatorilor în cauză, pentru a garanta respectarea de către producători a specificațiilor și siguranța și încrederea consumatorilor;
31. recomandă ca certificarea să fie preferată în acest scop, garantându-se astfel un control extern și independent la costuri acceptabile;
32. recomandă introducerea aceluiași nivel de protecție ca în cazul indicațiilor geografice agricole, inclusiv acțiuni întreprinse de statele membre prin măsuri administrative sau judiciare adecvate, pentru a preveni sau a opri utilizarea ilegală a IGIA;
33. subliniază că normele de protecție împotriva IGIA ar trebui să integreze protecția pe internet;
34. consideră că grupurile care promovează IG reprezintă pilonii IGIA, deoarece asigură recunoașterea indicațiilor geografice și gestionarea lor zilnică; rolul lor trebuie să fie puternic în monitorizarea, protecția și promovarea indicațiilor geografice;
35. își reiterează poziția potrivit căreia, în cazuri specifice și bine întemeiate, ar fi rezonabil să se prevadă ca înregistrarea unei indicații geografice să fie acordată unei singure structuri, cu condiția ca accesul la IG să fie permis oricărui nou producător care respectă normele IG ⁽⁵⁾;
36. consideră că costurile legate de procedura de depunere a cererilor și de înregistrare nu ar trebui să fie disuasive pentru producători și ar trebui să ia forma unei contribuții unice, cum ar fi o taxă de înregistrare. În schimb, costurile care trebuie suportate de autoritățile publice competente la nivel național ar trebui să se limiteze la investigarea, promovarea și, după caz, supravegherea controalelor și la punerea în aplicare a măsurilor administrative sau judiciare pentru a pune capăt utilizării ilegale a IGIA;

⁽⁴⁾ Ibid.

⁽⁵⁾ Ibid.

Aspecte legate de comerț și de concurență

37. subliniază că produsele cu IG sunt prezente pe diverse canale de comercializare, cum ar fi lanțurile scurte de aprovizionare, internetul sau circuitele profesionale, cum ar fi hotelurile. Protecția oferită de IG ar permite dezvoltarea acestor piețe, de exemplu prin integrarea acestor coșuri de produse în campanii de promovare regionale și/sau naționale sau în cadrul promovării turismului industrial;
38. pentru a promova achizițiile publice sustenabile, invită Comisia Europeană să clarifice în ce măsură este posibilă utilizarea IGIA în procedurile de achiziții publice, din perspectiva criteriilor obiective de mediu, precum circuitele scurte de aprovizionare și internalizarea costurilor externe;
39. reamintește că multe dintre IGIA sunt exportate și au nevoie de protecție în Europa și în restul lumii. În absența unei protecții mai largi, strategiile colective referitoare la indicații geografice și întreprinderile implicate nu pot fi pe deplin eficiente, ceea ce duce la o protecție insuficientă a drepturilor lor de proprietate industrială și la persistența actelor de contrafacere și a concurenței neloiale care subminează întreprinderile situate adesea în zonele rurale. Această protecție trebuie extinsă, pentru a acoperi produsele importate din afara UE și comercializate pe piața UE;
40. în fine, subliniază că un regulament european privind IGIA ar permite includerea lor pe lista produselor care fac obiectul acordurilor comerciale ale UE cu țările terțe, asigurând astfel protecția lor pe piețele esențiale;
41. invită, prin urmare, Comisia să elaboreze un proiect de regulament privind protecția indicațiilor geografice pentru produsele industriale și artisanale din Uniunea Europeană și să îl prezinte spre consultare și luarea de decizii; solicită Comisiei să țină seama de considerațiile și recomandările formulate în prezentul aviz; CoR va asigura participarea și sprijinul său activ în acest context.

Bruxelles, 13 octombrie 2021.

Președintele
Comitetului European al Regiunilor
Apostolos TZITZIKOSTAS
